

2. helluntain jälkeinen viikko, perjantai

Päivän epistola

(Room. 5: 17 – 6: 2)

”Veljet, yhden ihmisen rikkomus aiheutti sen, että kuolema pääsi hallitsemaan tämän yhden vuoksi. Paljon enemmän tulevat ne, jotka saavat omakseen vanhurskauden ylenpalttisen armon ja lahjan, elämään ja hallitsemaan yhden ainoan ansiosta, Jeesuksen Kristuksen. Niin kuin siis yhden ainoan rikkomus tuotti kaikille ihmisille kadotustuomion, niin riittää yhden ainoan vanhurskas teko antamaan kaikille ihmisille vanhurskauden ja elämän. Niin kuin yhden ihmisen tottelemattomuus teki kaikista syntisiä, niin yhden kuuliaisuus tekee kaikista vanhurskaita. Laki tuli maailmaan sitä varten, että rikkomus tulisi suuremmaksi. Mutta missä synti on tullut suureksi, siellä on armo tullut ylenpalttiseksi. Niin kuin synti on hallinnut ja vienyt kuolemaan, niin on armo hallitseva ja johtava ikuiseen elämään, koska Herramme Jeesus Kristus on lahjoittanut meille vanhurskauden. Mitä me tähän sanomme? Onko meidän jatkuvasti tehtävä syntiä, jotta armo tulisi yhä suuremmaksi? Ei tietenkään. Kun kerran olemme kuolleet pois synnistä, kuinka voisimme edelleen elää siinä?”

Taas Paavali vertaa Aadamia ja Kristusta. Aadamin takia tuli kuolema, Kristuksen toimesta vanhurskauden ylenpalttinen armo, lahja ja elämä. Kuolema on eroa Jumalasta, elämän mainitseminen yhteyttä Jumalan kanssa. Vaikka teksti ei mainitse tätä Aadamin kohdalla, on huomattava, miten molemmissa kohdissa yhden ihmisen takia seuraamus koskettaa monia. Aadamin toimesta kuolema, Kristuksen toimesta elämä.

”Yhden ainoan rikkomus tuotti kaikille ihmisille kadotustuomion, niin riittää yhden ainoan vanhurskas teko antamaan kaikille ihmisille vanhurskauden ja elämän.” Vaikka lauseen alku suomeksi antaakin ymmärtää, että kyse on Aadamista, niin alkuperäiskielellä se voidaan ymmärtää myös niin, ettei kyse ole ihmisestä vaan teosta. Silloin ajatus on, että yksi teko toi kadotustuomion ja yksi teko vanhurskauden ja elämän.

Kristuksen vanhurskas teko voidaan ymmärtää suppeasti käsittämään Hänen kuolemaansa ja ylösnousemustaan. Laajemmin ymmärrettynä se käsittää ihmiseksi tulleen Jumalan Pojan, joka yhdistää itsessään ihmisluonnon Jumalaan. Kristuksen vanhurskas teko on uhri, joka vaikuttaa kaikkina aikoina ja vapauttaa synnistä ja kuolemasta ja yhdistää ihmisen Hänen armostaan vanhurskauteen ja elämään. Tämä merkitsee yhteyttä ja rauhaa Jumalan kanssa.

Seuraavaksi verrataan Aadamin tottelemattomuutta ja Kristuksen kuuliaisuutta. ”Niin kuin yhden ihmisen tottelemattomuus teki kaikista syntisiä” ei ilmaise, että ihmistä pidetään syntisinä, vaan että he voivat tehdä syntiä tai tulevat tekemään syntiä. Tässä ei ole ajatusta, että ihmiset toistaisivat Aadamin synninteon vaan että hän vaikutti heihin. Ennen tekoa Adam halusi jotain, mikä oli vastoin Jumalan tahtoa. Tämä on meidänkin ongelmamme, me haluamme asioita, jotka vievät pois Jumalan yhteydestä, johdattavat synnilliseen tekoon. Kristus oli Isälleen kuuliainen ja tuli syntisten ihmisten joukkoon. Hänellä oli kaksi tahtoa, ihmisen tahto ja Jumalan tahto. Hän antoi jumalallisen tahdon hallita ihmisen tahtoa ja eli synnittömästi. Kristus otti kantaakseen meidän syntimme antaakseen meille vapaana lahjana vanhurskaan aseman. Kirkon historiassa pyhät ovat omassa elämässään osoittaneet todeksi sen, että ihminen voi toteuttaa Jumalan tahdon ja elää ilman syntiä pitkiä aikoja.

Lain antaminen on tässä ymmärrettävä pieneksi asiaksi verrattaessa sitä Kristuksen teon vaikutukseen. Tällä lailla oli oma määräaikansa ja sen tehtävänä oli saada ihmiset tietoiseksi synnistään. Mutta laki ei antanut ikuista elämää. Kirjoittaessaan tästä Paavali tekee laista persoonan. Periaatteessa laki näytti virheet, antoi mahdollisuuden katumukseen ja opasti oikeaan elämään. Käytännössä laista kuitenkin tuli juutalaisille heidän syyttäjänsä ja tuomionsa, ei elämän lähde.

Ylösnoussut Herra tuo ihmisille osuuden ikuiseen elämään, Jumalan Pojan elämään. Ikuisuus ei tässä niinkään tarkoita ajan pituutta kuin sen laatua. Se on elämää Jumalan yhteydessä.

”Onko tehtävä syntiä, että armo tulisi yhä suuremmaksi?” Taustalla on Paavalin opetus, että se, mikä tekee vanhurskaaksi, ei ole toimiminen lain vaatimusten mukaan, vaan usko Kristukseen. Silloinhan joku voisi ajatella, että voi tehdä syntiä, ja uskossa ollen kuitenkin on vanhurskas ja pelastuu.

Paavali toteaa heti: ”Ei tietenkään. Kun kerran olemme kuolleet pois synnistä, kuinka voisimme edelleen elää siinä?” ”Kuolla pois synnistä” ei merkitse ihmisen fyysistä kuolemaa, vaan sitä, että me emme enää ole synnin orjia. Ihmisen ottaessa vastaan kasteen hänet liitetään Kristuksen kuolemaan ja ylösnousemukseen. Sen jälkeen kyse ei ole enää heistä itsestään, sillä Kristuksen pitäisi elää heissä. ”Kuolleet pois synnistä” viittaa kasteen sakramenttiin, tämä tulee selväksi heti tämänpäiväisen tekstimme jälkeen (Room. 5: 3 – 6).

Päivän evankeliumi

(Matt. 9: 14 – 17)

”Siihen aikaan Johanneksen opetuslapset tulivat Jeesuksen luo. He sanoivat: ”Meille ja fariseuksille

paastoaminen on tärkeää. Miksi sinun opetuslapsesi eivät paastoa?” Jeesus vastasi heille: Eivät kai häävieraat voi surra silloin, kun sulhanen vielä on heidän kanssaan! Vielä tulee sekin aika, jolloin sulhanen on poissa, ja silloin he paastoavat. Ei kukaan ota kutistamattomasta kankaasta paikkaa vanhaan viitta. Viitta repeää sellaisen paikan vierestä, ja reikä on entistä pahempi. Eikä uutta viiniä lasketa vanhoihin leileihin, Silloinhan nahka halkeaa, viini valuu maahan ja leilit ovat pilalla. Ei, uusi viini lasketaan uusiin leileihin. Silloin molemmat säilyvät.”

Miksi Johannes Kastajan opetuslapset kysyivät Jeesukselta kysymyksen opetuslasten paastoamisesta? Taustalla voi olla kateellisuus, Jeesus oli tulossa kuuluisammaksi kuin Johannes. Tai he eivät ymmärtäneet, miten Jeesus pystyi toimimaan ilman askeettisuutta, kun heidän opettajansa Johannes oli äärimmäinen askeetti. Todellinen vastaus on siinä, että he eivät ymmärtäneet Johanneksen ja Jeesuksen välistä eroa. Johannes, vaikka olikin mieluinen Jumalalle, oli ihminen, Jeesus oli samanaikaisesti sekä Jumala että ihminen. Toinen mahdollisuus oli, että Johanneksen oppilaat nähtävästi noudattivat fariseusten tapaa paastota maanantaisin ja torstaisin, ja tätä tapaa Jeesus oppilaineen ei noudattanut. Tiedämme, että Jeesus paastosi esimerkiksi erämaassa (vrt. Matt. 4: 1 – 11).

Mikä yhdistää tämän tekstin eri osia? Tässä on Jeesuksen vastaus Johanneksen opetuslasten kysymykseen paastosta sekä kaksi lyhyttä vertausta. Juutalaisuudessa Messiaan päivää verrataan häätilanteeseen, joka on ilon päivä. Jeesuksen läsnäolo muuttaa Vanhan testamentin tilanteen, kun Messias on paikalla. Samantapaisesta muutoksesta on kyse, kun johonkin vanhaan tuodaan uutta.

Paastoaminen on yleinen uskonnollinen tapa ja voi olla yhteisöllistä tai yksilöllistä. Jeesus antoi ohjeen, jonka mukaan opetuslasten ei Hänen elinaikanaan tarvitse paastota, mutta Hän ei kiistä paastoamista. Juutalaisuudessa yhteisöllinen paasto oli (on) Jom Kippur’ina, Sovituspäivänä (3. Moos. 23: 27 – 31). Toinen yhteisöllinen paastopäivä on Tisa be’av, jolloin muistetaan erilaisia juutalaisia kohdanneita onnettomuuksia. Ensimmäinen näistä on Salomonin temppelin tuhoutuminen (Sak. 7: 3, 5). Tähän juhlaan juutalaiset ovat historian aikana lisänneet uusia muistettavia asioita.

Kahdentoista apostolin opetus kertoo, että juutalaiset paastoavat yksityisesti maanantaisin ja torstaisin (Didakhe 8: 1). Saman kahdesti viikossa olevan paaston vahvasti fariseus rukouksessaan Jumalalle (Luuk. 18: 12). Jesajan kirja varoittaa oman edun tavoittelemisesta, riidasta ja katkeruudesta sekä ulkonaisesti näkyvästä paastosta. Oikeaa paastoa ovat syyttömien ja sorrettujen vapauttaminen, leivän antaminen nälkäiselle, alastoman vaatettaminen, kodin antaminen kodittomalle ja pahan puheen lopettaminen. Tobias yhdistää paastoon rukouksen ja almujen

antamisen (Tob. 12: 8).

Häät ovat usein toistuva kielikuva lopun ajasta (vrt. Matt. 22: 2 – 14; 25: 1 – 13; Jes. 62: 5; Ilm. 21: 2). Markuksen evankeliumin vastaavassa kertomuksessa (Mark. 2: 18 – 22) on ero verrattaessa sitä Matteuksen evankeliumiin. Markus toteaa, että ”Eivät kai häävieraat voi paastota silloin” mutta Matteuksella se on muodossa ”Eivät kai häävieraat voi surra silloin”. Matteus liittää paastoon suremisen.

Sana ”häävieras” on ongelmallinen käännettävä. Teksti voidaan ymmärtää myös muodossa morsiushuoneen tai häähuoneen pojat. Rabbiinisessa perinteessä häähuone on itse Jumala. Kirkon perinteessä ymmärretään tässä yhteydessä häävierailia apostoleja. Tässä voi myös olla ajatuksena uusi yhteisö, jonka Jumala, nyt siis Kristus, kokoaa ympärilleen.

”Vielä tulee sekin aika” viittaa tulevaan aikaan, jossa on mukana pelastava historia. On Jeesuksen aika ja sitten aika Jeesuksen jälkeen, mutta tämä ei ole loppu. Näiden aikojen välissä, Kristuksen maanpäällisen toiminnan jälkeen ennen Kristuksen toista tulemistä, on aika, johon kuuluu myös paasto.

Pala kutistamattomasta kankaasta paikkana vanhassa viitassa aiheuttaa repeämisen ja reikä on entistä pahempi. Matteus leikittelee tässä sanoilla. Sillä sanalla, joka on käännetty sanalla paikka, on kahdenlainen merkitys, se voidaan ymmärtää paitsi paikkana, myös täysinäisyytenä. Sana revetä voidaan ymmärtää myös skismana, hajoamisena, lahkona. Näin ollen Matteus kertoo siitä erosta, mikä tulee kristittyjen ja fariseusten välille niin kuin on ero vanhan (fariseusten) ja hyvyyden täydellisyyden (Kristuksen uuden opetuksen) välillä.

Sama idea on uuden viinin laittamisessa vanhaan leiliin (leili: nahasta valmistettu neste, esim. veden tai viinin, säilytys- ja kuljetusastia). ”Silloin molemmat säilyvät” kertoo sen, että myös vanha on hyvää, se on ”tarjottava” uuden eli Jeesuksen kanssa.

Vanha kangas ja vanha leili kertovat vanhasta liitosta ja sen laista, joka on epätäydellinen ja tiettyyn aikaan rajoittunut. Uusi leili on uusi liitto ja ne, jotka ovat Kristuksen yhteydessä. Uusi viini on Pyhä Henki, joka vaikuttaa uudeksi tehdyissä ihmisissä, joita ei voi kahlita lain vanhoilla säännöillä.